

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ –ΒΑΣΙΚΑ MODULES ΓΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ – TRAIN

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Μαθησιακή Συμβουλευτική

Monika Tröster / Adelgard Steindl
German Institute for Adult Education (DIE)
Leibniz Centre for Lifelong Learning

Αριθμός Συμβολαίου:	229564-CP-1-2006-1-DE-GRUNDTVIG-G1
Τίτλος προγράμματος:	Επαγγελματισμός στον Αλφαριθμητισμό και Βασική Εκπαίδευση – Βασικά Modules για Επιμόρφωση Εκπαιδευτών -TRAIN
ΕΕ ερευνητικά προγράμματα και Χρηματοδότηση:	Socrates Grundtvig 1
Συντονιστής:	German Institute for Adult Education (DIE) Leibniz Centre for Lifelong Learning Monika Tröster
Ιστοσελίδα προγράμματος:	www.die-bonn.de/train
Οργανισμός Αναφοράς:	Σύνδεσμος Εκπαίδευσης Ενηλίκων Κύπρου (ΣΕΕΚ)
Ημερομηνία εκτύπωσης:	Βόννη, Σεπτεμβρίου 2008

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ –ΒΑΣΙΚΑ MODULES ΓΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ – TRAIN

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Μαθησιακή Συμβουλευτική

Monika Tröster / Adelgard Steindl
German Institute for Adult Education (DIE)
Leibniz Centre for Lifelong Learning)

1. Τίτλος / θέμα: Μαθησιακή συμβουλευτική
2. Περιγραφή ομάδας στόχου
3. Σκοποί και στόχοι
4. Η ανάγκη συμβουλευτικής
5. Περιγραφή Περιεχομένου
6. Μεθοδολογικές και διδακτικές διεργασίες
7. Βασικά μαθησιακά σημεία και εισηγήσεις
8. Αποτελέσματα
9. Αναφορές.

Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

1. Τίτλος / θέμα: ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο τρόπος που οι παιδαγωγοί θεωρούν τους εαυτούς τους και ο τρόπος που θεωρούν το ρόλο τους αλλάζουν: Σήμερα γίνονται σύμβουλοι κινητοποιητές. Ο στόχος αυτού του Module είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτές να υποστηρίξουν και καθοδηγήσουν τους μαθητές τους.

2. Περιγραφή ομάδας στόχου

Η σειρά απευθύνεται σε εκπαιδευτές, σε εκπαιδευτικούς, σε άτομα που εργάζονται με ενήλικες στον τομέα του αλφαριθμητισμού και βασικής εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο έχουν ήδη εμπειρίες από την εργασία τους. Επιπρόσθετα θα έχουν παρακολουθήσει περαιτέρω εκπαίδευση που περιλαμβάνει εισαγωγή στον αλφαριθμητισμό και βασική εκπαίδευση ενηλίκων. Θα πρέπει να προετοιμαστούν να μεταδώσουν την παιδαγωγική τους εμπειρία, το διδακτικό σχεδιασμό και να δράσουν με κριτικό τρόπο. Πρέπει να είναι ευδιάθετοι, να έχουν ενδιαφέρον για την εργασία τους, στη βελτίωση των μαθητών τους στην ποιοτική ανάπτυξη.

3. Στόχοι και σκοποί

Ο στόχος του module Μαθησιακή συμβουλευτική είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτές να μπορούν να καθοδηγούν σωστά τους μαθητές τους. Οι μαθητές στον αλφαριθμητισμό χρειάζονται συμβουλές για τις δυνατότητες και πιθανότητες μάθησης για να υπερπηδήσουν τις μαθησιακές δυσκολίες και οι σύμβουλοι εκπαιδευτές πρέπει να έχει όλες τις δεξιότητες, εκπαιδευτική ψυχολογία, μεθοδολογία και προσωπικό ενδιαφέρον. Το Module επικεντρώνεται στη διαδικασία δεξιοτήτων συμβουλευτικής και σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο ώστε η μάθηση να είναι δυνατή τόσο με θεωρητικές γνώσεις όσο και πρακτικές εμπειρίες ώστε οι εκπαιδευτές να παίρνουν όσο το δυνατό περισσότερες πρακτικές δεξιότητες.

Οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο πρέπει να

- Εξερευνήσουν τις βασικές αρχές της μαθησιακής συμβουλευτικής
- Να πεισθούν ότι μπορούν να μάθουν.

Η σπουδαιότητα της αυτοεμπειρίας φαίνεται από τη δήλωση κάποιου ο οποίος συμμετείχε στο σεμινάριο. «Νομίζω ότι αν κάποιος εργάζεται με άτομα που βρίσκονται στην ομάδα στόχος, πρέπει να είναι έτοιμος να πάρει μέρος σε εκπαιδευτικά προγράμματα σχεδιασμένα στις ανάγκες των μαθητών ώστε να ταυτιστεί με την κατάσταση των συμμετεχόντων. Θα πω ακόμα ότι συνάδελφοι που δεν είναι έτοιμοι να προσαρμοστούν σε αυτό, δεν είναι ικανοί για αυτή την εργασία» (Tröster 2000, σελ. 131)

- Να αναπτύξουν αίσθηση των ικανοτήτων, της συμπεριφοράς και των στάσεων τους.
- Να σημειωθεί πρόοδος στη μάθηση και να 'παρουσιάσουν τον εαυτό τους' σε διάλογο με τους μαθητευομένους.
- Να υποστηρίξουν τους μαθητές τους σε πρόοδο που επιτελούν.
- Να βελτιώσουν την αναγνώριση των μαθησιακών προβλημάτων.

Οι εκπαιδευτές πρέπει να είναι προσοντούχοι και να υποστηριχθούν στην ανάπτυξη των κατάλληλων δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε διάφορους τομείς όπως ο διάλογος.

4. Η ανάγκη συμβουλευτικής

Η ανάγκη συμβουλευτικής συνεχώς αυξάνεται. Η συμβουλευτική είναι της μόδας. Σε καιρούς αλλαγών στον τομέα της εργασίας και αναστάτωσης στην κοινωνία, η ανάγκη συμβουλευτικής βρίσκεται σε μεγάλη ζήτηση. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια η συμβουλευτική αποκτά σημασία σε αντίθεση με τη μεταφορά γνώσεων. Αυτό συνοδεύεται με τον τρόπο που οι εκπαιδευτές βλέπουν τους εαυτούς τους και στον τρόπο που αντικρίζουν το επάγγελμά τους. Συνεχώς οι εκπαιδευτές αναλαμβάνουν ρόλο καθοδηγητή, κινητοποιητή αντί παιδαγωγού. Ο τρόπος επικοινωνίας αλλάζει. Για τους μαθητευομένους αυτοί οι νέοι ρόλοι των εκπαιδευτών προκαλούν αβεβαιότητα.

Ακόμα και αυτούς που παρακολουθούν προγράμματα αλφαριθμητισμού, είναι μεγάλη πρόκληση να οργανωθούν επιτυχείς μαθησιακές διαδικασίες. Αυτός ο τομέας του αλφαριθμητισμού είναι δύσκολος και απαιτεί ιδιαίτερη προσπάθεια καθώς οι μαθητές έχουν πολύ αρνητικές μαθησιακές εμπειρίες.

Πιο κάτω επεξηγείται η σημασία του όρου συμβουλευτικής:

«Η μαθησιακή κατάσταση του ατόμου χαρακτηρίζεται από τη σημερινή του κατάσταση και τη μαθησιακή του ιστορία που εκφράζεται σε μια ειδική αυτοεικόνα και εικόνα του κόσμου. Αυτή η εικόνα το αποτέλεσμα των ενθαρρύνσεων και αποθαρρύνσεων, απογοητεύσεων και επιτυχιών, υποσυνείδητα δημιουργεί τα πρότυπα της συμπεριφοράς που συμβάλλουν στην αποτυχία ή επιτυχία της μάθησης. Αν η μάθηση είναι επιτυχής δεν υπάρχει ανάγκη να αναζητήσουμε το ιστορικό. Αν όμως υπάρχουν προβλήματα θα πρέπει να αναζητήσουμε τα αίτια. Θα πρέπει να ξεκινήσουμε από τις καταβολές του ατόμου για να βρούμε πως επιδρούν στις καθημερινές δραστηριότητές του. Αυτή η συμπεριφορά μπορεί να γίνει κατανοητή, αν κάποιος είναι γνώστης του τρόπου που το άτομο βλέπει τα πράγματα και το πρότυπο του χαρακτήρα του που δημιούργησε στη ζωή του.

Μεταξύ των συνήθων μαθησιακών προβλημάτων που αναφέρονται από εκπαιδευτές αλφαριθμητισμού είναι: έλλειψη προόδου στη μάθηση, απόρριψη νέων μεθόδων διδασκαλίας, εγκατάλειψη της τάξης, αρνητικές συμπεριφορές όπως 'ποτέ δε θα το μάθω αυτό'. Αν οι πιο πάνω μαθησιακές δυσκολίες κατηγοριοποιηθούν μπορούμε να δούμε 3 ομάδες:

- Προβλήματα βασισμένα στην προσωπικότητα του μαθητή
- προβλήματα που έχουν σχέση με την αλληλεπίδραση στην ομάδα
- προβλήματα που οφείλονται στον εκπαιδευτή και στο θέμα που διδάσκεται ο μαθητής.

Οι συναντήσεις για τη συμβουλευτική γίνονται ομαδική συζήτηση ή πρόσωπο με πρόσωπο συνομιλίες και παίρνουν πολλές μορφές αλλά όλες στοχεύουν με ένα πράγμα, να οδηγήσουν σε επιτυχή μάθηση.

Η μαθησιακή συμβουλευτική είναι σημαντική για την πρόληψη επίσης οδηγεί σε πρόληψη αποτυχίας στη μαθησιακή διαδικασία. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο η συμβουλευτική δεν είναι μόνο συζήτηση για λύση προβλημάτων αλλά η ουσία είναι να συνδέσουμε στοιχεία της συμβουλευτικής στη γενική εργασία μας για μετάδοση γνώσεων. Αυτό μπορεί να πάρει τη μορφή συνομιλίας για τη μάθηση.

Οι στόχοι αυτής της εργασίας είναι σταδιακά να έχουμε ακριβή εικόνα του κάθε ατόμου ώστε να επαγρυπνούμε και να βελτιώσουμε την αμοιβαία κατανόηση των διαδικασιών για να πετύχουμε θετική εικόνα της μάθησης που θα επιτρέψει συνεργατικές προσπάθειες όλων και ατομική μάθηση.

Τα προσόντα του εκπαιδευτή είναι αποφασιστικός παράγοντας για την επιτυχία ή αποτυχία της συμβουλευτικής. Πέραν της παροχής θεωρητικών γνώσεων και της γνώσης των μεθόδων συμβουλευτικής, εκπαιδευτής θα πρέπει να επαναπροσδιορίσει τη δική του μαθησιακή ιστορία. Σε ενάντια περίπτωση υπάρχει ο κίνδυνος υποσυνείδητα να μεταφέρει τις δικές του αρχές και προσδοκίες σχετικά με τις σχέσεις του με τους μαθητευομένους ή να μη αντιληφθεί ποιες προσδοκίες πράγματι έχουν να κάμουν με άλλους ανθρώπους ή οι περιστάσεις έχουν μεταφερθεί από μαθητευόμενους σ' αυτόν ή σ' ολόκληρη την τάξη." (Fuchs-Brüninghoff 1987).

5. Περιγραφή του περιεχομένου

Περιεχόμενο:

- Η βάση της θεωρίας της συμβουλευτικής
- Αρχές και στόχοι της συμβουλευτικής
- Μέθοδοι συμβουλευτικής και δεξιότητες συμβουλευτικής
- Προφορική και μη προφορική επικοινωνία στα σεμινάρια και σε καταστάσεις συμβουλευτικής
- Επανάκτηση της μαθησιακής ιστορίας
- Ο ενήλικας αναλφάβητου μαθητή: Στρατηγικές ατομικής μάθησης, μαθησιακά στιλ, μαθησιακά προβλήματα.
- Συνεργατικές μελέτες περίπτωσης συμβουλευτικής
- Μαθησιακή συμβουλευτική.

Σε διαφορετικές ασκήσεις έχουν δοκιμαστεί ικανότητες συμβουλευτικής βήμα με βήμα. Στην προφορική επικοινωνία, ασκήσεις (ακρόαση, υποβολή ερωτήσεων για το θέμα) και ασκήσεις στη μη προφορική επικοινωνία (αναγνώριση σημάτων, εκφράσεις προσώπου κτλ.).

Σε άλλο στάδιο έγιναν παρουσιάσεις σχετικά με τη θεωρία, τη δοκιμή και μεταφορά, την προσέγγιση της μαθησιακής επικοινωνίας.

Στις μελέτες περίπτωσης όπου όλη η ομάδα παίρνει μέρος, δεξιότητες που αποκτήθηκαν σε προηγούμενο στάδιο και οι διαφορετικές εφαρμογές π.χ. ακρόαση, θεώρηση, εντοπισμός, υπόθεση, κωδικοποιούνται.

Οι ικανότητες συμβουλευτικής που αναπτύχθηκαν κατά το σεμινάριο αποτελούν τη βάση για δοκιμή διαφόρων καταστάσεων συμβουλευτικής και στη μεταφορά τους στην καθημερινή ζωή. Με τη βοήθεια της αποκτηθείσας εμπειρίας στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Module για εκπαίδευση εκπαιδευτών που εργάζονται με άτομα με χαμηλά επίπεδα βασικής εκπαίδευσης». Οι διάφορες πλευρές του πολύπλοκου όρου «μαθησιακά προβλήματα» σε σχέση με πιθανούς λόγους και πιθανές λύσεις θα διερευνηθούν με τη βοήθεια παραδειγμάτων.

6. Μεθοδολογικές και διδακτικές διαδικασίες

Αυτό το module θα εξετάσει διάφορες μαθησιακές και διδακτικές μεθόδους και περιλαμβάνει:

- Παρουσιάσεις
- Ομαδική συζήτηση
- Ομαδικές δραστηριότητες
- Μελέτες περίπτωσης
- Ασκήσεις σε ευπαθή εκπαίδευση
- Συμβουλευτική επίδειξη
- Συνεργατική συμβουλευτική

Η προσέγγιση είναι «πρόσωπο με πρόσωπο» γι' αυτό η επιλογή των μεθόδων όπως και οι διδακτικές διεργασίες, τα θέματα και τα ιδρυματικά ερωτήματα, όλα είναι προσαρμοσμένα για το άτομο. Η επιλογή το πρόσωπο να είναι το επίκεντρο του ενδιαφέροντος στοχεύει στην εγκαθίδρυση στενών δεσμών μεταξύ του προσώπου και του θέματος με βάση την επιλογή του προσώπου.

Η συναισθηματική προσέγγιση: Οι μέθοδοι δεν παρουσιάζονται θεωρητικά αλλά στηρίζονται σε εμπειρικές δραστηριότητες.

Η εμπειρία και η επικέντρωση στην αλλαγή πλεύσεως. Με βάση αυτή τη μέθοδο, διαφορετικοί τρόποι για αντίκριση των πραγμάτων είναι δυνατό να δοκιμαστούν. Μέσα από την υιοθέτηση της αλλαγής ρόλων των συμμετεχόντων, ενθαρρύνονται να θεωρήσουν ένα θέμα από πολλές διαφορετικές πλευρές. Με αυτό από τη μια ανακαλύπτουν τους περιορισμούς της δικής τους σκέψης και από την άλλη την αλλαγή, να μετατρέψουν μια χρόνια περιορισμένη σκέψη, σε μια ενεργητική με ευρύτητα, σύγχρονη σκέψη (Peter Senge 1996).

Μη προφορική επικοινωνία και αντίληψη: Στην εργασία μας με τους μαθητευομένους σ' αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό και αναγκαίο, να εντείνουμε τις προσπάθειες για μη προφορική επικοινωνία και να δώσουμε σημασία στα σήματα και στα νοήματα.

7. Βασικά μαθησιακά σημεία και εισηγήσεις

Την πρώτη μέρα η έννοια της μαθησιακής συμβουλευτικής θα παρουσιαστεί στους εκπαιδευτές από τη σκοπιά του αλφαριθμητισμού και βασικής εκπαίδευσης. Αφού αυτό συνδέεται με την ατομική προσέγγιση, η θεωρητική διδασκαλία θα πρέπει να συνδεθεί με πρακτική εφαρμογή. Έτσι αυτό πρώτιστα είναι για την προφορική και μη προφορική επικοινωνία στα σεμινάρια και στη συμβουλευτική ώστε να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητευόμενοι. Επίσης άλλοι παράγοντες και μαθησιακά βοηθήματα θα εντοπιστούν και ισορροπηθούν με τις μαθησιακές εμπειρίες των συμμετεχόντων ώστε να έχουν σαφείς προσανατολισμούς σε μαθησιακές προσβάσεις.

Τη δεύτερη μέρα θα συζητηθούν τα μαθησιακά προβλήματα και τα συστατικά στοιχεία της συμβουλευτικής. Αυτό αποτελεί τη βάση για την προώθηση υπόδυσης ρόλων ώστε να δοκιμαστεί η μαθησιακή επικοινωνία.

Την τρίτη μέρα η συνεργατική συμβουλευτική θα συζητηθεί, με δοκιμή και αξιολόγηση στη βάση περιπτώσεων. Ένα σημείο πιο πέρα αποτελεί ο σχεδιασμός από τους μαθητευομένους ώστε να εφαρμοστεί η μαθησιακή συμβουλευτική ως μια διδακτική αρχή στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία.

Στο τέλος της εφαρμογής του module οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν τα βασικά για τη μαθησιακή συμβουλευτική – σχετική με τις θεωρητικές γνώσεις. Τα σεμινάρια θα πρέπει να διευθύνονται από ειδικούς που έχουν δεξιότητες στον τομέα του αλφαριθμητισμού και βασικής εκπαίδευσης και προσόντα στη συμβουλευτική.

8. Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο θα βελτιώσουν τις γνώσεις και δεξιότητες στους πιο κάτω τομείς:

- Απόκτηση δεξιοτήτων συμβουλευτικής
- Απόκτηση επικοινωνιακών δεξιοτήτων
- Συλλογική υλικού και μεθόδων για προσόντα στη μαθησιακή συμβουλευτική
- Οδηγός για δοκιμή της μαθησιακής συμβουλευτικής
- Οδηγός συνομιλίας για συνομιλία στη μαθησιακή συμβουλευτική
- Κριτήρια για δημιουργία μαθησιακών διευθετήσεων
- Μοντέλο για διδακτική με κέντρο το πρόσωπο.

9. Αναφορές

Fuchs-Brüninghoff, E. (1987) Lernberatung. In: INFORMATIONEN. Alphabetisierung und elementare Qualifikationen. Nr. 4, S. 1-3, Bonn/Frankfurt a. M.

Fuchs-Brüninghoff, E/Pfirmann, M. (eds.) (1991) Counselling, Bonn/Frankfurt a. M.
http://www.die-frankfurt.de/esprid/dokumente/doc-1991/fuchs-brueninghoff91_01.pdf

Fuchs-Brüninghoff, E. (2000) Lernberatung – die Geschichte eines Konzepts zwischen Stigma und Erfolg. In: REPORT 46, W. Bertelsmann, Bielefeld

Nystul, M. S. (1999) Introduction to Counseling. An Art and Science Perspective, Allyn and Bacon

Pätzold, H. (2004) Lernberatung und Erwachsenenbildung. Schneider, Baltmannsweiler

Sauer-Schiffer, U. (ed.) (2004) Bildung und Beratung. Beratungskompetenz als neue Herausforderung für Weiterbildung und außerschulische Jugendbildung. Waxmann, Münster/New York/München/Berlin

Senge, P. (1994) The Fifth Discipline Fieldbook, Doubleday, New York

Sweeney, T. (ed.) (1998) Adlerian Counseling. A Practitioners's Approach, Taylor and Francis

Tröster, M. (2000) Lernberatung in der Alphabetisierung/Grundbildung. Zwischen brüchiger Tradition und neuen Herausforderungen. In: REPORT 46, W. Bertelsmann, Bielefeld

Tröster, M. (ed.) (2000) Training module for the qualification of trainers who work with people with lower levels of basic education (TAGG), Bonn: <http://www.die-bonn.de/tagg/>